

The Development of Learning Activity using Visual Thinking Process to Enhance English Listening and Speaking Skills of Mathayom 2 Students

Journal of Organizational Innovation & Culture, 13(2). 98-112.

ISSN: 2822-0854 (Print) ISSN: 2822-0862 (Online)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (30 May 2022): Revised (12 July 2022): Accepted (8 August 2022)

Pimpathu Sutanana

Lecturer, Faculty of Education, Chiang Mai University

Corresponding author: Pimpathu Sutanana, e-mail: pimpathu18@gmail.com (Pimpathu, S)

Citation

Pimpathu, S. (2022). The Development of Learning Activity using Visual Thinking Process to Enhance English Listening and Speaking Skills of Mathayom 2 Students. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 13(2). 98-112.

Abstract

This research consists of three main objectives: (1) to develop English listening and speaking learning activities by using visual thinking process. (2) to compare students' English listening skills before and after organizing learning activities using visual thinking process. (3) to study students' English speaking skills after organizing learning activities using visual thinking processes. The research group was 245 students in Mathayom 2 of Chiang Mai University Demonstration School of the academic year 2020. The sample group used in the research was Mathayom 2 students at Chiang Mai University Demonstration School enrolling in the course English Listening and Speaking (E 22204) in the second semester of academic year 2020 consisting of 1 classroom with 26 students, obtained by Cluster Random Sampling which were the students with English listening ability at moderate to good level and English speaking ability at low to moderate level. The research instrument consisted of: (1) the tools used in the development of learning activities which were the surveys of learners' needs and interests; 10 English audio clips; 10 teaching plans; and an assessment of learning activities by experts. (2) The tools used for data collection were the English listening comprehension tests and the speaking ability assessment form. The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of the research showed that

1) The learning activities in English listening and speaking by using visual thinking process consisted of learning activities about the use of graphic mapping in order to present

the information obtained from listening, listening learning activities applying group activities, pair activities and individual activities; creative storytelling learning activities. The quality of 10 lesson plans was at a very good level. (\bar{x} =4.55, SD.=0.62)

2) Students who were taught by using visual thinking learning activities had higher average scores in post-learning English listening skill comparing to pre-learning English listening ability; the average quality was at a very good level. (89.23 percent)

3) Students, who were taught using visual thinking learning activities, had the average scores in post-learning English speaking skill higher than the criteria ($\geq 70\%$); the average quality was at a good level. (\bar{x} =14.30, 71.48 percent)

Keywords: development of learning activities, visual thinking process, listening and speaking skills

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พิมพ์พฐ สุตานันต์

อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ประพันธ์: พิมพ์พฐ สุตานันต์, e-mail: pimpathu18@gmail.com

อ้างอิง

พิมพ์พฐ สุตานันต์. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ*, ปีที่ 13(2), หน้า 98-112.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ (3) เพื่อศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 245 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษฟังพูด (อ 22204) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 26 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษในระดับพอใช้ถึงดี และมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในระดับต่ำถึงปานกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย (1) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แบบสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้เรียน คลิปเสียงภาษาอังกฤษและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แบบประเมินกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ (2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถด้านการฟังและแบบประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ผังกราฟิกในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการฟัง การสอนฟังโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมคู่ กิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมการสอนกระบวนการคิดจากภาพ กิจกรรมการสอนพูดเล่าเรื่องอย่างสร้างสรรค์ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบ จำนวน 10 แผน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.55$, $SD.=0.62$)

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ มีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการฟังหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคุณภาพเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก (คิดเป็นร้อยละ 89.23)

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ มีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการพูดหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ($\geq 70\%$) และมีคุณภาพเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=14.30$ คิดเป็นร้อยละ 71.48)

คำสำคัญ: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้, กระบวนการคิดเป็นภาพ, ทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโลก ทั้งนี้ ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งหวังให้ผู้เรียน มีเจตคติที่ดี สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในหลากหลายทางวัฒนธรรมของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทย ไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (Ministry of Education, 2008) จากความสำคัญและจุดมุ่งหมาย ของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษคือความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้ความสามารถในการฟังและการพูด ถือเป็นหนึ่งในทักษะการสื่อสารขั้นต้นที่สำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษา

มากที่สุด โดยเริ่มจากการสอนทักษะการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ การจัดการเรียนการสอนจึงควรเป็นการสอนเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง (English Language Institute, Office of Basic Education, 2015) ทักษะการฟังถือว่าเป็นทักษะแรกที่สำคัญขั้นพื้นฐานของการเรียนภาษาอังกฤษ ถ้าผู้เรียนขาดทักษะการฟังจะไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Nunan, 1997) ผู้เรียนจะได้รับข้อมูล ความรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนภาษา เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลจากการฟัง จากนั้นผู้เรียนจึงเริ่มต้นทักษะการพูดต่อไป (Nation & Newton, 2008) การฟัง แยกออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับเริ่มต้นจะเน้นในการฟังเสียงให้นักเรียนจำเสียงได้และสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง รู้จักสังเกตและจับได้ว่าเสียงต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างไร ระดับที่ 2 เป็นการฟังประโยคและเรื่องราวเพื่อความเข้าใจการฝึกทักษะการฟังจึงประกอบไปด้วย การฟังเสียง พยางค์ คำศัพท์ ประโยค การสนทนา และฟังเรื่องราวได้เข้าใจเป็นขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ Vygotsky (1978) ได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางสมองและกระบวนการคิดที่เป็นระบบ มีความสัมพันธ์กับภาษาและการสื่อสารออกมาเป็นภาษาพูดและเขียน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในปัจจุบันจึงให้นักเรียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจรวมทั้งการแสดงความคิดต่างๆ ด้วยการพูดและเขียน ตลอดจนเน้นให้

เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้มากที่สุด ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม การพูดถือเป็นทักษะการส่งสาร (Productive Skill) ซึ่งผู้พูดต้องใช้ความสามารถทางภาษาทุกด้านเพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจสารที่ถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของตนเองออกมาเป็นถ้อยคำที่ทำให้ผู้รับฟังเข้าใจและตีความได้ถูกต้อง รวมถึงการพูดได้อย่างคล่องแคล่วและมีความถูกต้องชัดเจน ทั้งยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลการจัดอันดับความสามารถของ EF EPI (ENGLISH FIRST, ENGLISH PROFICIENCY INDEX) ปี 2560 ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดอันดับประเทศจากความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษโดยใช้ดัชนีวัดระดับความรู้ทางภาษาอังกฤษ พบว่าประเทศไทยมีคะแนนความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในอันดับที่ต่ำมาก (very low) คือ 45.35 คะแนนจาก 100 คะแนนและอยู่ลำดับที่ 14 จาก 16 ประเทศในทวีปเอเชีย อยู่ลำดับที่ 62 จาก 70 ประเทศทั่วโลก และในปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนน 49.78 คะแนน อยู่ลำดับที่ 15 ในทวีปเอเชียและอยู่ลำดับที่ 53 จาก 80 ประเทศทั่วโลก อีกทั้งจากการเป็นอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษ สังเกตจากการฟังแล้วไม่สามารถจับใจความ ไม่สามารถจับรายละเอียดได้ รวมถึงไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ซึ่งมีสาเหตุที่นักเรียนมีปัญหาในการฟังภาษาอังกฤษ อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่ได้เน้นการฝึกสื่อสารจริง แต่เน้นที่หลักไวยากรณ์มากกว่า ในทำนองเดียวกันนักเรียนส่วนมากมักพูดติดขัดในการสื่อสารโดยใช้การพูดภาษาอังกฤษโดยมีสาเหตุหลักจากการที่นักเรียนไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ทั้งในห้องเรียน สถานการณ์จำลอง และสถานการณ์

จริง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการพูดและขาดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพูด รวมทั้งนักเรียนขาดแหล่งการเรียนรู้หรือสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ทำให้ขาดการฝึกฝนและไม่ได้ใช้ภาษาจริง สอดคล้องกับ Hasan (2000) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนประสบปัญหาด้านการฟังเพราะขาดการฝึกฝนทักษะการฟัง ไม่มีแรงจูงใจ และขาดกลยุทธ์ในการฟัง และ Pichai (2012) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนยังประสบปัญหาการพูดสนทนาเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้เนื่องจากการเรียนการสอนโดยทั่วไปยังเน้นแบบเดิมคือการท่องจำเป็นหลัก ประกอบกับเนื้อหาส่วนใหญ่มาจากหนังสือเรียน ซึ่งอยู่ไกลตัวผู้เรียนและไม่พบเจอในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความสนใจในเนื้อหาวิชาที่จะเรียน เกิดความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจในการเรียน ในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนอาจมีการพูดติดขัดเนื่องจากนักเรียนไม่สามารถจำคำศัพท์หรือสิ่งที่จะพูดได้และนักเรียนไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ที่จะสื่อสารหรือนำเสนอได้ ทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ ผู้พูดไม่สามารถสื่อความได้อย่างที่คิดไว้ และผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะสื่อได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งปัญหาในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

การแก้ปัญหาในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสามารถทำได้หลายวิธี โดยอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการฟังและการพูด เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฟังภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เช่น การตั้งประเด็นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน หรือการจับคู่สนทนา นอกจากนี้ยังมีการพูดสรุปจากสิ่งที่ฟัง โดยนักเรียนจะได้ทำกิจกรรมการฟังและสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่ฟัง จากนั้นจึงนำเนื้อหา

ที่ได้จากการฟังมาพูดสรุป ซึ่งนอกจากกิจกรรมดังกล่าวช่วยพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษแล้ว ยังช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนต้องฟังและสรุปประเด็นสำคัญ จากนั้นจึงนำมาคิดและเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเหมาะสม และเพื่อให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมการฟังและการพูดสรุปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียบเรียงความคิด ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กระบวนการคิดเป็นภาพ (Visual Thinking Process) เป็นการจัดระเบียบความคิดและการสื่อสารโดยอาศัยภาพ ซึ่งภาพประเภทต่างๆ มีส่วนช่วยให้การฟังและการทำความเข้าใจเรื่องที่ฟังให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาพยังช่วยสร้างองค์ความรู้จากนามธรรมเป็นรูปธรรม ข้อมูลจากการมองเห็นภาพสามารถช่วยเสริมและสร้างความหมายผ่านเรื่องที่ฟัง การใช้กลวิธีการคิดเป็นภาพนั้นผู้เรียนจะต้องแปลความหมายจากภาพ บทความ หรือสิ่งที่มองเห็นด้วยความเข้าใจและสามารถเชื่อมข้อมูลจากภาพ หรือแปลภาพโดยใช้ภาษาของตนเองเป็นการถอดรหัส (Decode) ก่อนที่จะเข้ารหัส (Encode) คือแปลความหมายจากความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ออกมาด้วยการสร้างภาพ หรือสร้างเรื่องราวผ่านการแสดงภาพ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ (Yenawine, 1997; Zombo, 2009; Sangkom, 2006) กลวิธีการคิดเป็นภาพจึงเป็นกลวิธีที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้สมองซีกขวาในการรับรู้ข้อมูลจากภาพเชื่อมโยงกับความสามารถทางภาษาของสมองซีกซ้ายเพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง สอดคล้องกับ Yenawine (2001) ที่กล่าวถึงกลวิธีการคิดจากภาพว่า เป็นการใช้ภาพเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด โดยมีคำถามกระตุ้น จากนั้นผู้เรียนจะเชื่อมโยงความคิดต่างๆ แล้วอธิบายและเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากภาพตามจินตนาการได้อย่างสร้างสรรค์ และจากการศึกษาของ Arnheim (1970) เกี่ยวกับความเชื่อมโยง

ระหว่างการรับรู้ทางสายตาและความคิด ซึ่งเรียกว่า “การคิดจากภาพ” (Visual Thinking) ในมุมมองที่ว่ากระบวนการสิ่งที่เราเห็นเป็นการกระทำ ซึ่งเป็นการรู้จัก กล่าวคือ การใช้รูปภาพทางศิลปะเพื่อสอนการคิด และเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นคือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากการตอบคำถามและการนำเสนอเรื่องราวจากการมองภาพอย่างอิสระ ซึ่ง Yenawine (2009) ได้นำเสนอขั้นตอนการสอนโดยใช้กลวิธีการคิดเป็นภาพไว้ได้แก่ การเริ่มต้นบทเรียน การตั้งคำถาม การตอบสนองต่อข้อคิดเห็นของนักเรียน และการจบบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนตั้งคำถาม (Questioning) ขั้นตอนตอบสนองต่อความเห็นของนักเรียน (Responding to students' ideas) และขั้นจบบทเรียน (Ending the lesson) และ DeSantis, Karin & Housen, Abigail. (2009) ได้ศึกษาและพัฒนาการสอนโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพในการสอนโดยใช้การชื่นชมความงามทางศิลปะเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่โรงเรียนร่วมโครงการของพิพิธภัณฑสถาน Stewart Gardner พบว่านักเรียนมีทักษะการสังเกตและการคิดมากขึ้นหลังจากการสอนโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพ ส่งผลให้มีความสามารถทางด้าน การสื่อสารเพิ่มมากขึ้นทั้งการพูดและการเขียน อีกทั้งพัฒนาการด้านการวิเคราะห์และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ยังเพิ่มขึ้นตามลำดับจากหลักการ ขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กลวิธีการคิดจากภาพ และประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการคิดจากภาพเป็นแนวทางหนึ่งในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้ภาพเป็น

สื่อในการกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้ แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงผลการใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจใช้กระบวนการคิดเป็นภาพในการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ
3. เพื่อศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 245 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษอ่านเขียน (อ 22204) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 26 คน ได้มาจาก

การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษในระดับปานกลางถึงดี และมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษในระดับต่ำถึงปานกลาง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ เนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการคิดเป็นภาพ และ เนื้อหาที่ใช้ในการฟัง ซึ่งเนื้อหากระบวนการคิดเป็นภาพเป็นกรอบแนวคิดให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการคิดเป็นภาพ และรู้จักตัวอย่างรูปแบบของกระบวนการคิดเป็นภาพ ซึ่งเป็นผังกราฟฟิก ได้แก่ แผนผังความคิด (Mind mapping), แผนภาพต้นไม้ (Tree chart), แผนภาพเวนน์-ออยเลอร์ (Venn diagram), ไทม์ไลน์ (Timeline), แผนภาพตามลำดับขั้น (Sequence chart), แผนภาพก้างปลา (Fishbone), การใช้สัญลักษณ์ (Symbol/icon), การจดบันทึกโดยมีภาพประกอบ (Visual notes/Sketch notes), การสรุปเรื่องตามฉากสำคัญ (Scene), และการแสดงองค์ประกอบโดยใช้แผนภาพรูป Sandwich และ Layers สำหรับเนื้อหาที่ใช้ในการฟัง เป็นคลิปเสียงภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งนำมาจากหนังสือเรียนภาษาอังกฤษและอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และตัวชี้วัดชั้นปีของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการฟัง และทักษะการพูด

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการทดลอง 10 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 20 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แบบสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่น 0.86 คลิปเสียงและแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน มีระดับคุณภาพเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.84$) แบบประเมินกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ทักษะการฟัง ซึ่งเป็นแบบจับคู่รูปภาพกับข้อความที่ฟัง จำนวน 5 ข้อ และแบบถูกผิดจำนวน 5 ข้อ รวม 10 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 และแบบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อนำเสนอเรื่องราวหรือการบรรยายภาพ และการพูดแสดงความคิดเห็น ใช้ประเมินขณะที่นักเรียนนำเสนอเป็นรายบุคคล เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม แบบประเมินนี้เป็นการประเมินภาพโดยรวม (Holistic Evaluation) ซึ่งได้ประยุกต์มาจากแบบประเมินของ Wilkins (1977) และ Caroll (1980) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ 4 ด้าน ได้แก่ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ความถูกต้องของภาษา การสื่อความหมาย และการใช้น้ำเสียงลีลา โดยมีคะแนนรวม 20 คะแนน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นหลัก ร่วมด้วยนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ในขณะที่ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาได้มีบทบาทร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน (Coach) จากผู้วิจัย โดยที่ผู้วิจัยมีบทบาทหลักในการจัดการเรียนรู้และกำกับดูแลขั้นตอนทุกกระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน ตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการฟังซึ่งเป็นแบบจับคู่รูปภาพกับข้อความที่ฟัง จำนวน 5 ข้อ และแบบทดสอบแบบถูกผิดจำนวน 5 ข้อ รวม 10 ข้อ

6.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ จำนวน 10 แผน รวม 20 ชั่วโมง โดยให้นักเรียนฟังพร้อมร่างภาพสรุปสิ่งที่ฟัง หลังจากนั้นจึงทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการฟัง หากนักเรียนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องพร้อมทั้งแก้ภาพร่าง หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนพูดสรุปสิ่งที่ฟังโดยใช้ภาพร่างเป็นตัวช่วยในการพูด พร้อมกับการประเมินผลระหว่างเรียนด้วยการสังเกต การทดสอบย่อยหลังการฟังแต่ละครั้งและประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

6.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะการฟังและการพูดเพื่อนำเสนอเรื่องราวหรือการบรรยายภาพจากเรื่องที่ฟัง และการพูดแสดงความคิดเห็น

7. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

วิเคราะห์โดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ่นในภาคเรียนที่ผ่านมา และสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้เรียนทั้งเรื่องหัวข้อที่สนใจ รูปแบบวิธีการสอนของครูและวิธีการเรียนของผู้เรียน รวมถึงการนำการคิดเป็นภาพเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการฟังและพูด เพื่อนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ครูและนักเรียนร่วมกันพูดคุยถึงเรื่องที่จะฟัง คาดเดาว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง ตอนจบจะเป็นอย่างไร จากชื่อเรื่องและภาพ

2. นักเรียนฟังคลิปเสียงจำนวน 3 ครั้ง พร้อมร่างภาพสรุปสิ่งที่ฟังโดยใช้ผังกราฟฟิกและภาพประกอบช่วยในการประมวลผลความคิดและความเข้าใจเรื่องที่ฟัง

3. นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการฟัง หากนักเรียนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องพร้อมทั้งแก้ภาพร่าง

4. นักเรียนพูดสรุปสิ่งที่ฟังโดยใช้ภาพร่างเป็นตัวช่วยในการพูด และเปลี่ยนตอนจบของเรื่องหรือแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่ได้อ่าน

โดยผลการประเมินคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 มีคุณภาพมากที่สุด และเมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่ 1, 9, 10 มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48, 4.37, 4.46 ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75, 0.66, 0.85 ตามลำดับ และกิจกรรมที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 มีคุณภาพในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54, 4.55, 4.61, 4.75, 4.53, 4.64, 4.57 ตามลำดับ ดัง Table 1

Table 1 The quality of English listening and speaking learning activities by using visual thinking processes (Mean, Standard Deviation, Meaning)

Theme	Mean	Standard Deviation	Meaning
1. Visual Thinking and graphic organizer	4.48	0.75	Good
2. Our House	4.54	0.47	Very good
3. A Day in the life of my friend Rob	4.55	0.47	Very good
4. Human Threats to Sea Turtles	4.61	0.38	Very good
5. The Family	4.75	0.28	Very good

Table 1 The quality of English listening and speaking learning activities by using visual thinking processes (Mean, Standard Deviation, Meaning) (cont.)

Theme	Mean	Standard Deviation	Meaning
6. Gaming News	4.53	0.98	Very good
7. Snow Leopards	4.64	0.47	Very good
8. My beloved cafeteria	4.57	0.90	Very good
9. Angle of the beach	4.37	0.66	Good
10.The Game Wizard	4.46	0.85	Good
Average	4.55	0.62	Very good

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้กระบวนการคิดเป็นภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน โดยใช้แบบทดสอบความเข้าใจจากเรื่องที่ฟังในลักษณะแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินความสามารถในการฟัง พบว่า ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้การใช้กระบวนการคิดเป็น

ภาพ นักเรียนมีความสามารถในการฟังอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 6.77 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.69 เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้การใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนในการทำแบบทดสอบความเข้าใจจากเรื่องที่ฟังอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 8.92 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.23 ซึ่งคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักเรียนทั้งหมดมีคะแนนหลังเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ดังแสดงใน Table 2

Table 2 The Result of comparing students' English listening skills before and after organizing learning activities using visual thinking processes

	Mean (10 marks)	Percent	Meaning
Before	6.77	67.69	Moderate
After	8.92	89.23	Very good
	+ 2.15	+ 21.54	Increase

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษในระหว่างการจัดการเรียน

การสอน พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงใน Table 3

Table 3 The Result of English listening skills after organizing learning activities using visual thinking processes

Time	Mean (10 marks)	Percent	Meaning
1	6.77	67.69	Moderate
2	6.82	68.18	Moderate
3	7.07	70.76	Good
4	7.54	75.42	Good
5	8.15	81.54	Very Good
6	8.46	84.62	Very Good
7	8.62	86.23	Very Good
8	8.93	89.37	Very Good
9	9.14	91.41	Very Good
10	9.33	93.35	Very Good
Average	8.08	80.86	Very Good

3. ผลการศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ

ผู้วิจัยยังได้ประเมินทักษะการพูดภาษาอังกฤษในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมการฟังและการพูดแสดงผลดัง Table 4

Table 4 The Result of students' English speaking skills after organizing learning activities using visual thinking processes

Time	Mean (10 marks)	Percent	Meaning
1	12.12	60.60	Moderate
2	12.45	62.25	Moderate
3	13.83	69.15	Good
4	14.10	70.50	Good
5	14.23	71.15	Good
6	14.26	71.30	Good
7	14.27	71.35	Good
8	15.06	75.30	Good
9	16.11	80.55	Very Good

Table 4 The Result of students' English speaking skills after organizing learning activities using visual thinking processes (cont.)

Time	Mean (10 marks)	Percent	Meaning
10	16.53	82.65	Very Good
Average	14.30	71.48	Good

ผลการประเมินทักษะการพูด พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการพูดอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายครั้ง พบว่าคะแนนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลมาจากการสังเกตการสอน บันทึกหลังการสอน และการทดสอบนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตและมีประเด็นเกี่ยวกับการใช้กระบวนการคิดเป็นภาพผ่านกิจกรรมการฟังและการพูด ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ภูมิหลังของผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีทักษะการฟังภาษาอังกฤษในระดับปานกลางถึงดี และมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษในระดับต่ำถึงปานกลาง จากการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมการฟังและการพูด เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความมั่นใจในการพูดมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการสังเกตระหว่างทดสอบพบว่า นักเรียนส่วนมากสามารถพูดสื่อสารได้ โดยสามารถจำแนกได้เป็นกลุ่มที่สามารถสื่อสารได้ในระดับต่ำคือกลุ่มที่สามารถพูดหรือบอกใจความสำคัญหรือคำสำคัญของเรื่องได้ ซึ่งขาดความเชื่อมโยงของประโยคแต่ยังสามารถเข้าใจได้ และกลุ่มที่สามารถสื่อสารได้ในระดับปานกลางถึงดีคือกลุ่มที่สามารถพูดสื่อสารในระดับประโยคได้อย่างเข้าใจ

ประเด็นที่ 2 บรรยากาศในการเรียนรู้ และผลการตอบรับของผู้เรียน

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนจำนวน 10 แผน ซึ่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยในลักษณะเดียวกัน คือ กิจกรรมฟังและจดบันทึกโดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพทำแบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง พูดสรุปสิ่งที่ได้ฟังและเปลี่ยนตอนจบของเรื่องหรือแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่ได้ฟัง ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกันในขั้นตอนหลังการฟัง โดยในการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 2 และ 3 นักเรียนมีการปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้กับเพื่อนในกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 4 และ 5 นักเรียนมีการปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้กับเพื่อนของตนเอง และการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 6-10 นักเรียนจะต้องทำทบทวนข้อมูลที่ได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการฝึกฝนโดยใช้รูปแบบเดิมซ้ำหลายครั้ง มีกระบวนการหลายขั้นตอนประกอบกับเป็นการทำกิจกรรมเดียว ทำให้ในการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 6-10 นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและให้ความร่วมมือน้อยลง แต่ก็ยังมีทักษะการฟังและการพูดเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสังเกตได้และมีความน่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีคุณภาพมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้

และตัวชีวิตก่อน และเนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมเป็นเรื่องที่ผ่านการสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้เรียนมาแล้ว ดังที่ Swick (2002) กล่าวว่า ผู้เรียนจะบรรยายภาพได้ดีคือภาพที่ผู้เรียนรู้สึกคุ้นเคยกับวัฒนธรรมของตนและใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันอีกทั้งประสบการณ์เดิมของตนด้วย ประกอบกับผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมจากง่ายไปยาก โดยเริ่มจากเนื้อหาที่ใกล้ตัวและใกล้เคียงกับบริบทในชีวิตประจำวันของนักเรียนก่อน ทำให้สามารถเล่าและอธิบายเรื่องราวได้โดยใช้วงคำศัพท์น้อยไปหามาก อีกทั้งแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพในแต่ละบทเรียน ผู้วิจัยเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการแสดงความคิดตามจินตนาการอย่างหลากหลายผ่านการฝึกซ้ำๆ ให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ไม่เน้นไวยากรณ์แต่เป็นการฝึกใช้ภาษาอย่างมีความหมาย ผู้วิจัยมีการให้ความเห็นย้อนกลับ (feedback) ทันที และใช้การเสริมแรงทางบวกโดยการพูดให้กำลังใจ มีการให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงคำตอบต่างๆ ทำให้ผู้เรียนกล้าพูดโดยใช้ภาษานำเสนอข้อมูล เรื่องราวต่างๆ และความคิดเห็นมากขึ้น และในขณะดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยสังเกตการทำกิจกรรมของผู้เรียนและมีการให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเพื่อนำมาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ นักเรียนมีความสามารถด้านการฟังสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจาก ในขณะที่ฟังนักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดเป็นภาพสร้างความเข้าใจจากเรื่องที่ฟัง มีการใช้ผังกราฟิกช่วยสรุปรายละเอียดและใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง สอดคล้องกับ Brian (1988) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ของมนุษย์ ผู้ที่เรียนรู้ผ่านทางสายตา

(Visual Learner) จะเรียนรู้ได้ดีจากการเรียนจากรูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ เหมือนเป็นการดูหนังแล้วจดจำภาพไว้ได้เพื่อนำมาต่อเติมเนื้อหาที่เป็นเรื่องเป็นราว เมื่อผู้เรียนต้องการจดจำเนื้อหาส่วนใดก็สามารถมีวิธีการผูกเรื่องเพื่อจำเรื่องราวนั้นได้ ดังนั้น รูปภาพจึงมีผลต่อการความเข้าใจในการฟัง ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องที่ฟังได้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการพูดสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 และมีคะแนนผลการประเมินเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดเป็นภาพอย่างอิสระ มีการพูดคุยเกี่ยวกับและแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการฟังก่อนที่จะให้นักเรียนนำเสนอความเข้าใจจากเรื่องที่ฟัง ผู้วิจัยมีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด แสวงหาคำตอบและอภิปรายร่วมกัน ก่อนนำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องที่ฟัง ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในการสื่อสารผ่านกิจกรรมการตอบคำถามและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกันและกับผู้วิจัย ได้ฟังและพิจารณาความคิดเห็นของเพื่อนก่อนการนำเสนอในชั้นเรียน ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและฝึกใช้ภาษาในการตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการฟังก่อนให้ผู้เรียนพูดเป็นการสร้างความคุ้นเคยในเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องพูดต่อไปรวมทั้งสร้างความคุ้นเคยกับการใช้ภาพเป็นสื่อในแต่ละกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดต่อยอดเพื่อพูดอย่างสร้างสรรค์ได้

4. ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูภาษาอังกฤษที่อยู่ร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะด้านการสืบค้นจัดการองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะ

ด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และสมรรถนะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับครูเพิ่มมากขึ้น โดยหลังจากที่ได้รับการสอนงาน (Coach) จากผู้วิจัย และการสะท้อนคิดร่วมกันหลังการจัดการเรียนรู้ทุกรายคาบ นักศึกษามีความมั่นใจในองค์ความรู้และเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถอยู่ร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กระบวนการจากการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนได้ว่า นอกจากรูปแบบการเรียนรู้ครั้งนี้จะสามารถพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนแล้ว กระบวนการวิจัยยังได้ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาครูภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพ ช่วยส่งเสริมความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษได้ เพราะเนื้อหาที่นำมาใช้ในกิจกรรมมีความน่าสนใจ เป็นสิ่งใกล้ตัว และใกล้เคียงกับประสบการณ์ของผู้เรียน เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน และมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการสื่อสารอย่างเต็มที่ และบรรยากาศในการเรียนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และยังช่วยกระตุ้นความคิดและจินตนาการของผู้เรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรศึกษาการสอนโดยกลวิธีการคิดเป็นภาพเป็นอย่างดีก่อนการนำมาใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากสามารถใช้ได้ในหลายรูปแบบทั้งการมีภาพให้ผู้เรียนและให้ผู้เรียนคิดร่างภาพเองรวมถึงควรปรับให้เข้ากับบริบทและความสามารถของผู้เรียนด้วยเพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ
2. ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนด้วยการใช้คำถามปลายเปิดและพยายามให้ผู้เรียนสื่อสารให้มากที่สุด ไม่ควรเน้นไวยากรณ์จนเกินไป
3. ผู้สอนควรจัดบรรยากาศในห้องและการทำงานเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ใช้การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อน ครู ก่อนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตนเอง
4. ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษด้วย
5. ควรมีการศึกษาหรือพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์จากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นภาพด้วย

References

- Arnheim, R. (1970). *Visual Thinking*. Berkeley, CA:University of California Press.
- Carroll, B. J. (1980). *Testing communicative performance : An interim study*. Oxford Pergamon Press.
- DeSantis, Karin & Housen, Abigail. (2009). *A Brief Guide to Developmental Theory and Aesthetic Development*.
- English Language Institute, Office of Basic Education. (2015). *Teaching and learning management manual, new English according to the inter national English language proficiency standard framework, elementay school level*. War Veterans Organization.
- Ennis, R. H. (1985). *A Logical Basis for Measuring Critical Thinking Skill*. Education.

- Hasan, A. (2000). *Learners' perceptions of listening comprehension problems*. 13(2), 137-153.
- Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum 2008(1)*. Ministry of Education.
- Nation, I. S. P., & Newton, J. (2008). *Teaching ESL/EFL listening and speaking: Routledge*.
- Nunan, D. (1997). Approaches to Teaching Listening in the Language Classroom. *Paper presented at the Korea TESOL Conference*, 1-242.
- Pichai, C. (2012). *Developing mixed-play lessons for enhancing the ability to listen, speak and speak English and motivation of ethnic students* [Master of Education Thesis, Chiang Mai University].
- Sangkom, P. (2006). *Visual literacy activities and practice*. Retrieved May 17, 2020, from www.drsangkom.com. [in Thai]
- Swick. (2002). *The use of pictures to stimulate social learning and language development in pre-school children*. Southern Illinois University, Illinois. [Online] Available : CMU database <http://web.ebscohost.com>.
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning development. *Mind and society* (pp. 79-91). Cambridge, MA : Harvard University Press.
- Vygotsky, L. (1986). *Thought and language*. Cambridge, MA : MIT Press.
- Yenawine, P. (1997). *Thoughts on visual literacy*. Retrieved May 17, 2020, from <http://vtshome.org/wp-content/uploads/2016/08/12ThoughtsOn-Visual-Literacy.pdf>.
- Yenawine. (2001). *Visual Understanding in Education*. [Online] Available: www.vue.org.
- Yenawine. (2009). *Visual Thinking strategies*. Workshop at Faculty of Education, Chiangmai University, January 27, 2010.
- Zambo, D. M. (2009). Using visual literacy to help adolescents understand how images influence their lives. *Teaching exceptional children*, 41(6), 60-67.